

BAREKET
מרכז
ברקת
CENTER

שער טיטוס

Arch of Titus

שער טיטוס הוא שער שנבנה על ידי הקיסר דומיטיאנוס, שהקדיש אותו כשער ניצחון לאחיו טיטוס, לכבוד ניצחונו על היהודים והדיכוי של המרד הגדול בארץ ישראל, בשנת 70 לספירה. כשהחריב טיטוס את בית המקדש בירושלים, הוא הגלה עשרות אלפי יהודים לרומא כשבויים ועבדים.

שער טיטוס, שנבנה כשער ניצחון ומפאר את ניצחונו של טיטוס, מציג בין השאר גם תבליטים המספרים את סיפור הניצחון הרומאי. בין השאר יש בו תבליט שבו מתוארת ביזת ירושלים, לאחר חורבן בית המקדש השני וכיבוש ירושלים על ידי הרומאים. אם למישהו יש ספק, אז על השער מופיעה בלטינית עתיקה הכתובת: "פרטים משער טיטוס שמתארים את הביזה והשלל מירושלים".

אבל המיוחד באמת בשער טיטוס הוא בכך שהוא הרמז הרומאי היחידי שמעיד על גורלה של מנורת המקדש היהודי שנבזזה מבית המקדש על ידי הרומאים. בתבליט מופיעים שבויים יהודים, המובלים כפופים לרומא, כשהם נושאים את מנורת המקדש, את מזבח הזהב ואף כלי נגינה - הכל מבית המקדש שבירושלים.

במשך אלפי שנים הוזנח שער טיטוס, הלך והתפורר. במשך מאות שנים לא עברו יהודי רומא מתחת לשער הזה, שריד לחרפת הגלות והחורבן היהודי. רק במחצית הראשונה של המאה ה-20, בעידן הפשיסטי של איטליה, הורה הדיקטטור האיטלקי מוסוליני לשפץ אותו. כמי ראה בשער הניצחון של טיטוס חלק מגדולת העם האיטלקי ותהילת האימפריה הרומית שקדמה לו, הוא רצה שהשער יפאר את רומא הפשיסטית ויקרין עליה מתהילת העבר.

עם קום מדינת ישראל, החליט הרב הראשי לישראל דאז, על אימוץ המנורה משער טיטוס כסמל המדינה וסמל לאומי לכל עם ישראל. ברבות השנים הועלתה ביקורת רבה לגבי ההחלטה. חוקרים רבים גרסו שאמנם יש למנורה שבציור שבעה קנים ובסיסה מזכיר את המדרגות, שעל פי האמונה היהודית נהג הכהן הגדול לעלות עליהן בדרך להדלקת הנרות. אבל מנגד, הם גורסים, במנורה שבתבליט הרומי מופיעים פרטים בעייתיים שלא ייתכן שהם יהודיים. זה מתחיל מהבסיס המתומן של המנורה, ככל הנראה מעשה ידיו ודמיונו של אמן רומי או יווני. הסיבה - העיצוב אינו מזכיר את סגנון המנורה כפי שהוכר בהלכה היהודית. עוד מקור לביקורת על האותנטיות של ציור המנורה שבתבליט הם עיטורי בעלי החיים שמופיעים עליה. לא יתכן, אומרים החוקרים, שבעלי חיים כמו אריות, דרקונים ובעלי חיים ימיים, שמובלטים על בסיס המנורה, הם ממקור יהודי. על פי ההלכה היהודית, ציורים שכאלה הם בחזקת עבודה זרה, שמקומה על מנורת בית המקדש אינו סביר מכל טעם שהוא.

